Les arrels del capvespre

Jordi Manent i Tomàs

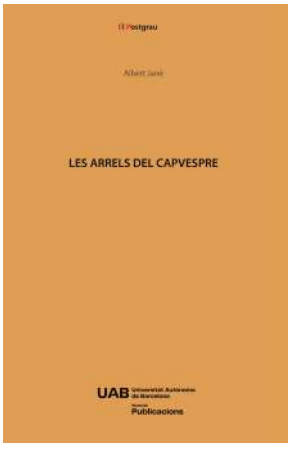

Albert Jané

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
«El Postgrau», núm. 3
Bellaterra 2024
146 pàgines

Des de fa pocs anys, Albert Jané, de 94 anys, viu en una residència de Santa Coloma de Gramenet. Des d'allí, el seu cap continua produint escrits i atenent encàrrecs, sobretot de traducció. El passat 13 de març, el nostre gramàtic va rebre —finalment!— el 56è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, i alguns van destacar una anomalia important: el fet gens habitual que d'un flamant Premi d'Honor es pugui trobar al mercat molt poca obra pròpia, i això que té més de 60 llibres publicats.

Des del 2022, Jané va enviant per carta postal, *gratia et amore*, a una cinquantena d'amics i coneguts, alguns dels seus escrits de narrativa i de poesia. Són textos de poques pàgines que formen part de la seva obra inèdita, que almenys és d'una desena de llibres. Els curadors i impulsors del volum, Mònica Montserrat i David Paloma, van tenir la bona pensada de recollir tots aquests textos i publicar-los en el volum titulat *Les arrels del capvespre*, la qual cosa mitiga una mica aquesta absència de la seva obra al mercat.

En total són 27 textos escrits en els anys 2022, 2023 i 2024. El llibre conté la presentació de Montserrat i Paloma i una extensa introducció, que és més aviat un estudi, del filòleg Jaume Macià i Guilà. Tot seguit, i dividits per anys, es publiquen els escrits de Jané, sobretot narrativa però també poemes, intercalats en els seus inconfusibles dibuixos (neomodernistes?). Com afirma Macià, es tracta d'escrits molt heterogenis i on «s'alternen molts registres», la qual cosa demostra el domini que Jané té de la llengua, no sols com a gramàtic sinó també com a escriptor i traductor.

Quan a l'autor li ve de gust, a l'hora d'escriure narrativa practica un trobar clus que sovint s'ha de desencriptar. Sota el seu posat murri que tots li coneixem, l'autor destil·la una sornegueria constant que et fa riure per sota el nas. El seu estil, sovint abarrocat, pot ser directe, laberíntic o simplement juganer. Hi trobem pensaments, epigrames, jocs lingüístics, fragments memorialístics i també «converses sobre llenguatge». Bona part del volum és que el que Jané denomina «narrativa».

La ironia plana en el volum, i les reflexions sobre les contradiccions humanes, les contrarietats de la vida i les situacions còmiques i altres de tota mena són la constant del llibre. La narrativa de Jané és desconeguda pel gran públic: una bona ocasió, doncs, per a llegir aquest llibre. ❂